

**Industri
facket**

Industrifackets mål för valperioden 2023–2027

Inledning

Riksdagsvalet 2023 hålls under exceptionellt krävande omständigheter. Hotet om att ekonomin störtar in i en ny recession efter coronapandemin, energikrisen och inflationen som orsakats av kriget i Ukraina samt bristen på arbetskraft och det strukturella underskottet i de offentliga finanserna plågar Finland på grund av befolkningens åldersstruktur. Detta kommer att sätta stor press på arbetet i den riksdag som väljs på våren och den regering som bildas utifrån valresultatet. Dessutom har behovet att vidta åtgärder för att bromsa upp klimatförändringen, stärka finländarnas kompetens och förnya arbetsmarknaden inte försvunnit någonstans.

Industrifacket presenterar sin egen vision om hur Finland ska klara av de utmaningar som väntar och vilka prioriteringarna måste vara under den kommande valperioden, när målet är att bygga upp en hållbar ekonomi och industri, utveckla ett mer rättvist arbetsliv, öka sysselsättningsgraden och arbetets produktivitet samt stärka finländarnas välfärd och trygghet. Denna syn bygger på en stark värdegrund som är inriktad på en kultur som bygger på samarbete och gemensamma avtal och som respekterar arbetet och dem som utför arbetet. Det finländska samhället måste vara rättvist från generation till generation. I Finland måste man kunna leva på sin lön. För att detta ska genomföras, måste åtgärder vidtas för att förstärka och övervaka arbetslivets spelregler. Samtidigt måste Finland bedriva en ansvarsfull skattepolitik som respekterar arbetstagarna.

Finland behöver industrin för att skapa välfärd för finländarna. Inkomsterna från export av industriprodukter väger upp en betydande del av importbehoven i samhällsekonomin. Industrin skapar direkta och indirekta arbetstillfällen överallt i Finland. Det är viktigt för hela samhället att trygga dessa livsviktiga branschers verksamhetsmiljö och å andra sidan att stärka hållbarheten inom verksamheterna.

Det gäller att garantera den infrastruktur och logistik som industrin behöver, liksom industrins tillgång till energi till ett överkomligt pris och till kompetent arbetskraft. Samtidigt gäller det att stärka respekten för arbetsvillkoren, den rättvisa fördelningen av inkomsterna mellan arbetstagare och ägare samt åtgärderna för att förbättra arbetarskyddet. Skatt ska betalas till samhället på de resultat som genereras i Finland, eftersom det är samhällets verksamhet som gör det möjligt för företagen att bedriva framgångsrik affärsverksamhet. De gemensamma naturresurserna måste användas hållbart, så att även de kommande generationer kan bygga sitt välbefinnande på dem. Den finländska industrin är en del av lösningen för att bromsa upp klimatförändringen.

EU:s miljöbestämmelser måste genomföras på lika villkor i alla medlemsstater. Förorenande konkurrens från länder utanför europeiska ekonomiska samarbetsområdet EES måste förhindras, så att det inte är möjligt att uppnå konkurrensfördelar i förhållande till ansvarsfulla aktörer genom att försumma arbetstagarnas rättigheter eller klimatåtgärderna.

Arbetslivet

Arbetslivet i Finland har utvecklats under årtiondenas lopp, och det har blivit avsevärt bättre, men det handlar om ett kontinuerligt arbete. När arbetslivet förändras innebär det också att de problem som ska lösas förändras. I Finland fokuserar diskussionen om arbetslivet ofta på antalet jobb och på tillgången på arbetskraft, samt på finländarnas utbildningsnivå och befolkningens åldersstruktur. Industrifacket anser att även kvaliteten på jobben, arbetslivets strukturer och avtalen om och respekten för spelreglerna måste lyftas fram vid sidan av dessa frågor. Nästa regering måste lösa ett antal frågor som rör och arbetarskyddet och arbetstagarnas ork i arbetslivet.

När det gäller förnyelsen av arbetslivet lyfter Industrifacket fram två huvudprinciper, som båda måste genomföras vid beredningen av reformerna och deras mål. Principen i arbetslagstiftningen om att den svagare parten, dvs. arbetstagaren, ska skyddas måste alltid genomföras. Skyddet av arbetstagaren fungerar som ett balanserande element som tryggar arbetstagarens ställning även när det sker förändringar. Den andra principen handlar om sättet att utveckla arbetslivet. Då man genomför reformer kan en hållbar utveckling endast uppnås genom överenskommelser, inte genom diktat. Arbetslagstiftningen bör därför inte heller i fortsättningen svänga alltför hastigt efter de rådande politiska vindarna, även om varje regering alltid arbetar på sitt eget sätt. Det gäller att avstå från jakten på snabbvinster.

Arbetarskyddet måste utvecklas

I det industriella arbetet förekommer fortfarande belastning och exponering som påverkar arbetstagarnas hälsa och funktionsförmåga. Enligt lagen får arbetet aldrig försämra arbetstagarens hälsa eller funktionsförmåga eller göra personens förväntade livslängd kortare. Industrifacket anser att förebyggande av olycksfall i arbetet, arbetsrelaterade sjukdomar, arbetsrelaterad stress och psykiska problem de främsta sätten att förlänga karriärerna i arbetslivet och minska försämringen av funktionsförmågan och förlusten av arbetsförmåga under arbetskarriären.

Även i Finland exponeras arbetstagare fortfarande för asbest. Bland Industrifackets avtalssektorer är exponeringen vanligast i gruvor och närliggande sektorer. Farorna med asbest är välkända, men lagen ger inte dem som arbetar i gruvor och relaterade sektorer lika god säkerhet som arbetstagare i byggsektorn. Alla arbetstagare måste skyddas på samma sätt för de faror som asbest utgör. Lagstiftningen måste åtgärdas i detta avseende i samband med att EU:s asbestdirektiv uppdateras under nästa valperiod.

- Arbetarskyddet inom industrisektorerna måste fortsättningsvis förbättras genom att utöka arbetarskyddsmyndigheternas resurser och förstärka arbetarskyddsfullmäktiges ställning också via lagstiftningen.
- Under nästa valperiod är det nödvändigt att göra det lättare för arbetstagare över 55 år att arbeta deltid. Arbetsgivaren bör i princip inte ha rätt att förvägra en äldre arbetstagare möjlighet till detta.
- Åtgärderna för att öka beredskapen på arbetsplatsen för att stödja arbetstagarnas psykiska hälsa och förmåga att hantera risker för den psykiska hälsan måste fortsätta i linje med projektet Arbete2030. Industriarbetsgivare måste bättre identifiera den psykosociala belastningens effekter på människors vardag och ork.
- Konsekvenserna av avvecklingen av pensionsslussen för de äldre arbetstagarnas ställning på arbetsmarknaden måste följas upp. Det gäller att förhindra efter behov att personer som gjort långa karriärer i arbetslivet och befinner sig nära pensionsåldern faller bort från

arbetslivet och de inkomstrelaterade förmånerna och endast får FPA-stöd genom att öka åtgärderna som ökar sysselsättningen av äldre.

- I samband med uppdateringen av EU:s asbestdirektiv måste Finlands arbetarskyddslagstiftning reformeras så att den också gäller arbetstagare som exponeras för asbest i andra sektorer än i byggsektorn, till exempel i gruvor, på samma sätt som andra arbetstagare.

Stoppa den grå ekonomin

Den grå ekonomin undergräver den rättvisa konkurrensen och marknadens funktion. Varje oherdlig aktör bidrar till att försämra de hederliga företagens förmåga att sysselsätta och nå framgång. Bekämpningen av den grå ekonomin måste därför stärkas ytterligare. Kampen mot den grå ekonomin måste ses som ett gemensamt uppdrag för både arbetstagarna och företagen, eftersom det ligger i vår allas intresse att lag och ordning iakttas. Enligt Skatteförvaltningens uppskattning har Finland årligen gått miste om 80 miljoner euro enbart i källskatt åren 2018–2021 på grund av avsiktligt döljande av aktieaffärer. Enligt Finnwatchs uppskattning går staten årligen miste om upp till 1,4 miljarder euro i samfundsskatteintäkter på grund av aggressiv skatteplanering i multinationella företag.

- Användningen av skattenummer måste utvidgas från byggsektorn och skeppsvarven till industri, primärproduktion och servicebranscherna.
- Finland måste införa en omfattande företagsansvarslagstiftning som bygger på principen om tillbörlig aktsamhet, så att företag som är verksamma i Finland ansvarar för att säkerställa arbetstagarnas rättigheter i hela upphandlingskedjan.
- Huvudentreprenörernas och avtalspartnarnas ansvar för underleverantörers försummelser måste utvidgas i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar.
- Finland bör införa begreppet ekonomisk arbetsgivare, så att det inte är möjligt att undvika skatter i Finland genom att en utländsk arbetstagare som arbetar i Finland är nominellt anställd hos ett utländskt företag.
- Sanktionerna för missbruk måste skärpas så att de har en trovärdig förebyggande effekt som avskräcker från missbruk.
- Resurserna hos myndigheter som utövar tillsyn över den grå ekonomin måste förstärkas ytterligare. Uppgifterna om aktörer som ertappas med skattekringgående måste samlas i ett offentligt register som gör det möjligt att utesluta dessa aktörer till exempel från offentliga konkurrensutsättningar.
- Realtidsekonomin och digitaliseringen av ekonomin bör utnyttjas på bredare front för att bekämpa den grå ekonomin.

Sysselsättningen för partiellt arbetsföra måste stärkas

Partiellt arbetsföra har en låg sysselsättningsgrad i Finland. Bristen på arbetskraft och Finlands demografiska struktur gör det ännu viktigare att höja sysselsättningsgraden för partiellt arbetsföra personer. Under nästa regeringsperiod måste det vara möjligt att fortsätta det arbete som Marins regering gjort för att stärka förutsättningarna att sysselsätta partiellt arbetsföra personer.

Enligt Industrifackets uppfattning bör sysselsättningen för partiellt arbetsföra stärkas på alla områden i arbetslivet i Finland. Det finns arbete som lämpar sig för partiellt arbetsföra personer i industrin, då arbetsledningen och specifikationen av arbetsbeskrivningarna fungerar rätt.

- Regeringen måste förbinda sig att fortsätta Jobbkanalen Ab:s verksamhet och använda sig av resultaten och erfarenheterna för att vidareutveckla sysselsättningsåtgärder som stödjer partiellt arbetsföra personer.
- Jobbkanalen Ab:s omfattning måste utökas i betydande grad. Modellen kan hämtas från statsbolaget Samhall i Sverige.
- Samarbetet mellan tredje sektorn och industriella aktörer för att anställa partiellt arbetsföra personer måste stärkas under valperioden.
- Användningen av lönesubvention för partiellt arbetsföra måste utökas och göras flexibla under valperioden.

Ordning på arbetslivets regler

Under valperioden måste vi fortsätta att arbeta för att avlägsna missförhållandena i arbetslivet i Finland. Det betyder ändringar i lagstiftningen, åtstramad sanktioner för missbruk och förstärkta myndighetsresurser. Avancerad lagstiftning har ingen verkan om det inte finns tillräckliga verktyg för att verkställa lagarna.

- Avsiktlig och uppenbar lönedumpning, dvs. lönestöld, måste åtgärdas. Arbetarskyddsmyndigheterna måste ges rätt att dela ut kännbara administrativa sanktioner till arbetsgivare som systematiskt bryter mot lagar och avtal i deras affärsverksamheter. Det är inte nog enbart med uppmaningar och anmärkningar för att lösa problemet med lönedumpning.
- Plattformsekonomin är inte en grund för att omvandla ett anställningsförhållande till entreprenörskap, och denna åtgärd får inte användas för att överföra arbetsgivarens risk på arbetstagaren. Arbetsavtalslagen måste förtydligas på ett sätt om rättar till missförhållandena inom plattformsekonomin. De ändringar i arbetsavtalslagen som Marins regering har genomfört är ett steg framåt, men löser tyvärr inte själva problemet.
- För att förhindra arbetsrelaterat utnyttjande måste fackförbunden ges rätt att väcka talan vid lönedumpning, överträdelse av kollektivavtal eller försummelse av arbetarskyddet som gäller en anställd eller grupp av arbetstagare.
- Tiden för väckande av talan måste göras klarare så att det är möjligt att slippa tvister om dessa tider i fortsättningen.

Jämställdheten måste stärkas också inom industrin

Industriellt arbete lämpar sig i regel för alla friska personer, och kön eller andra motsvarande personliga egenskaper får inte ha betydelse för framgången i arbetet. Ändå är mer än 75 procent av industriarbetarna fortfarande män och de föräldrade uppfattningarna sitter hårt. Under nästa regeringsperiod måste jämställdheten i arbetslivet förbättras genom att uppmuntra arbetsgivare att avveckla sina fördomar vid rekryteringen och genom att undanröja fördomarna om industriellt arbete bland unga och arbetssökande.

Det finns lika lite utrymme för löneskillnader som bygger på kön eller andra personliga, icke-arbetsrelaterade egenskaper inom industrin som på andra håll i samhället. Lönerna borde baseras på transparenta, tydliga och arbetsrelaterade kriterier. Arbetstagarna måste vara informerade om lönegrunderna, som också måste vara fritt tillgängliga för alla arbetstagare. Det måste vara möjligt att på begäran motivera varje arbetstagares personliga lön för förtroendepersonen och arbetskamraterna på arbetsplatsen och för tillsynsmyndigheter, vid behov under hot om sanktio-

ner. Industrifacket anser att det är viktigt att Marins regerings oavslutade arbete för att genomföra lönetransparens slutförs under nästa valperiod.

En arbetsgemenskap är trevligare för alla medlemmar när den enda gemensamma faktorn som förväntas av alla är yrkesskicklighet och när arbetena planerats på så sätt att den som fått en behörig utbildning och inskolning kan utföra dem med framgång. Tillräcklig tillgång till arbetstagar inom industrin kräver en bredare uppfattning om hurdana människor kan vara industriarbetare.

- För att främja jämställdhet och åtgärda arbetskraftsbristen måste arbetsgivarna uppmuntras att gå in för en mer öppen rekryteringspolitik.
- Vid misstanke om diskriminering måste arbetsgivaren lämna en förklaring till orsaken till löneskillnader mellan arbetstagare som utför samma arbete. För överträdelser måste en sanktion föreskrivas.
- Marins regerings oavslutade arbete för att främja lönetransparens måste slutföras.

Inför arbetstagarens rätt att vägra resa för att arbeta till ett land som klassificerats som otryggt i lagen

På grund av kriget i Ukraina anser Industrifacket att det är nödvändigt att begränsa arbetsgivarens rätt att skicka arbetstagare till krigande, politiskt instabila eller auktoritära länder. Direktionsrättens omfattning aktualiseras särskilt i situationer i vilka arbetstagaren i sitt arbetsavtal förbundit sig att arbeta utomlands, och då det under arbetsavtalets giltighetstid sker centrala politiska förändringar i det land som arbetet riktas till som leder till att arbetstagarens liv, hälsa, säkerhet eller rättigheter äventyras.

Enligt Industrifackets uppfattning måste detta problem identifieras i den finländska lagstiftningen. Lagen måste ändras på ett sådant sätt att arbetsgivaren inte kan vidta motåtgärder om arbetstagaren i en exceptionell situation vägrar att följa arbetsgivarens förordnande att fortsätta arbeta utomlands eller vägrar att resa ut på en ny kommendering.

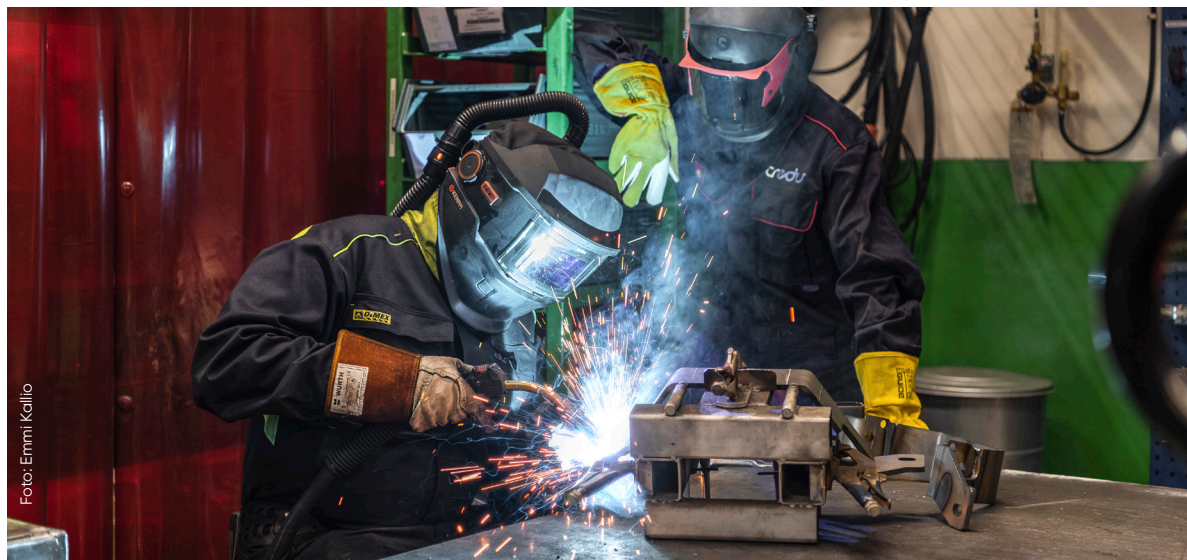

Foto: Emmi Kallio

Arbetsmarknaden

Den finländska arbetsmarknadsmodellen måste bygga på att arbetsmarknadsparterna har omfattande rättigheter att avtala om arbetsvillkoren på nationell nivå. Arbetstagarnas rätt att kollektivt förhandla om sina arbetsvillkor genom en fackorganisation måste respekteras. Den omfattande rätten till stridsåtgärder måste tryggas även i fortsättningen. Industrifacket godtar inte de skyddsåtgärder som tingsrätterna har infört som ett sätt att begränsa lagliga stridsåtgärder.

Industrifacket betraktar det som ytterst viktigt att alla partier förbinder sig att respektera de ovan beskrivna principer och utgångspunkter redan före valet. De misstag som skedde under valperioden 2015–2019 får inte upprepas. Då – i motsats till vad som utlovades i valet och fortfarande i anslutning till regeringsförhandlingarna – hotade regeringen arbetstagarna med betydande försämringar av arbetsvillkoren och nedskärning av inkomstnivån med ett lagpaket som allmänt kallades tvångslagarna. Regeringen hotade genomföra försämringarna på ett sätt som skulle ha hindrat arbetstagarna från att ingå bättre överenskommelser än lagen. Det var ett grovt angrepp på de anställdas grundtrygghet – kollektivavtalet. Industrifacket vill inte att Finlands regering, riksdag eller statsmakt försöker påverka förhandlingsresultat eller parternas förutsättningar att förhandla på ett motsvarande sätt på nytt.

Arbetsmarknaden i Finland kan förnyas enbart genom samarbete som bygger på äkta och ömsesidig respekt mellan arbetstagarna och arbetsgivarna. I en marknadsekonomi är det regeringens uppgift att fastställa ett brett rättsligt ramverk för förhandlingar och att främja förutsättningarna att ingå avtal genom förutsägbar verksamhet som upprätthåller stabiliteten i verksamhetsmiljön.

Lokala avtal måste främjas på lika villkor

I de kollektivavtal som Industrifacket ingått finns välfungerande modeller för lokala avtal. Det är till exempel möjligt att i mycket stor utsträckning komma överens om bestämmelserna i kollektivavtalet för arbetstagare inom teknologiindustrin i Finland på olika sätt mellan arbetstagarna och arbetsgivaren, när förhandlingarna förs så att båda parterna blir hörda och bemötta med respekt. Enligt Industrifackets uppfattning beror misslyckandena med att nå lokala avtal på företagsnivå mycket sällan på lagstiftningsmässiga hinder eller på avtalets innehåll. Orsakerna bottnar oftast i bristande förtroende och kompetens. Om man vill främja lokala avtal genom lagstiftningen är det viktigt att komplettera lagen med strukturer som ökar förtroendet.

- Förtroendemännens ställning måste göras klarare i lagstiftningen enligt svensk modell. I Finland har förtroendemännens ställning och rättigheter hittills definierats främst genom kollektivavtalen. Även icke-organiserade företag måste godkänna valet av förtroendeman.
- Förtroendemannens företrädare framför förtroendeombud måste föreskrivas i lagstiftningen.
- I fråga om lokala avtal måste tonvikten förflyttas från arbetsgivarens tolkningsföreträdare till arbetstagarnas tolkningsföreträdare genom ändringar i lagstiftningen. Arbetstagarnas tolkningsföreträdare ökar arbetsgivarens incitament att hitta en lösning på tvister genom förhandlingar. Samtidigt sänker det tröskeln för anställda att ingå avtal på lokal nivå.
- Verkställandet av den reformerade samarbetslagen måste följas upp under valperioden, och arbetstagarnas och förtroendepersonernas rätt att få information och möjligheter att påverka företagets beslut måste förstärkas ytterligare efter behov.

Systemet som bygger på allmänt bindande avtal måste reformeras

Skogsindustrin rf:s beslut att lämna kollektivavtalsverksamheten har i stor utsträckning lämnat en industribransch helt utan en nationell arbetsgivarorganisation. Förändringen har tvingat arbetstagarorganisationer att ingå kollektivavtal på företagsnivå. Under 2021 och 2022 har Industrifacket förhandlat fram långt över 100 företagsspecifika kollektivavtal inom den mekaniska skogsindustrin. I dagens läge omfattar dessa avtal omkring 95 procent av alla anställda i kategorin arbetstagare som arbetar i denna sektor.

De centrala villkoren i de företagsspecifika kollektivavtalen har samma innehåll och nivå som det allmänt bindande kollektivavtalet för den mekaniska skogsindustrin som löpte ut i slutet av 2021. I branschen har på detta sätt uppstått klara anställningsvillkor som måste betraktas som representativa, men som med stöd av den gällande lagstiftningen inte kan fastställas som allmänt bindande. Utgångspunkten i arbetsavtalslagen är att ett allmänt bildande avtal måste vara rikstäckande. Det är emellertid inte möjligt att uppfylla detta kriterium utan en arbetsgivarorganisation.

- Under valperioden måste en modell införas för att det ska vara möjligt att fastställa att minimiarbetsvillkoren i en bransch är allmänt bindande även då det inte finns ett nationellt kollektivavtal i branschen.
- Enligt Industrifackets uppfattning kan alternativa modeller för att uppnå detta t.ex. vara att det företagsspecifika kollektivavtalet med den bredaste omfattningen ska betraktas som allmänt bindande, om de övriga förutsättningarna för ett allmänt bindande avtal uppfylls, eller att ett företagsspecifikt kollektivavtal betraktas som representativt i branschen då en tillräcklig mängd företag iakttar den genom s.k. hängavtal.

Förankra principen om kollektivavtalens efterverkan i lagstiftningen

Kollektivavtalets efterverkan är ett sätt att trygga arbetstagarnas anställningsvillkor i ett läge där ett nytt kollektivavtal inte har hunnit ingås efter att det gamla avtalet löpt ut. Enligt principen om efterverkan fortsätter arbetstagarnas arbetsvillkor att gälla utan förändringar i ett så kallat avtalslöst läge. I det här fallet får arbetsgivaren inte ensidigt försämrade anställningsvillkoren, även om det inte finns något gällande kollektivavtal i branschen för en kort period. Efterverkan har inte upptagits i lagen, men den är en etablerad princip som har upprepade gånger bekräftats i finsk rättspraxis.

Tyvärr har arbetsgivarnas beteende under de senaste åren skapat vilja i företagen att ifrågasätta anställningsvilkorens efterverkan. Industrifacket har fått kännedom om flera företag där personalen ensidigt har informerats om försämringar i anställningsvillkoren genast efter att kollektivavtalet gått ut. Skyddet för arbetstagarnas anställningsvillkor skulle vara starkare om efterverkningen fanns direkt i lagstiftningen.

- Det måste skrivas in i lagstiftningen att arbetstagarens anställningsvillkor fortsätter att gälla efter kollektivavtalets upphörande, det vill säga principen om efterverkan ska bli lag.
- Som stöd för anställningsvilkorens efterverkan måste införas tillräckliga rättsmedel som arbetstagaren kan använda om arbetsgivaren försämrar anställningsvillkoren ensidigt.

En lösning på arbetskraftsbristen

Det råder för närvarande brist på arbetskraft i Finland, även inom industrin. Samtidigt skyller arbetsgivare också på bristen på arbetskraft när orsaken till svårigheterna med att få arbetskraft inte är tillgången på arbetskraft, utan de anställningsvillkor som erbjuds. Industrifacket anser att det är viktigt att begreppet arbetskraftsbrist definieras på rätt sätt. Med arbetskraftsbrist bör endast avses situationer i vilka det är svårt att hitta arbetstagare som har tillräcklig kompetens till ett anställningsförhållande som ger en lön som man kan klara sig på och vars villkor under beaktande av uppgiftens kravnivå motsvarar de sedvanliga villkoren för ett sådant anställningsförhållande som definieras i kollektivavtalet.

Åtgärderna för att lösa arbetskraftsbristen måste ges högsta prioritet

När det råder arbetskraftsbrist i flera branscher gäller det att i första hand lösa tillgången till arbetskraft som behövs i uppgifter som anknyter till samhällets grundläggande funktioner och på arbetsplatser med hög produktivitet. Det är särskilt viktigt att få arbetskraft till exportindustrin, så att industrins verksamhet och investeringar i Finland kan tryggas. Arbetsplatser med hög produktivitet genererar dessutom flest nya arbetstillfällen och mest skatteintäkter för det finländska samhället. I Finland bör man inte främja att människor permanent försörjer sig genom att kombinera lågavlönade kortvariga arbetsförhållanden eller visstidsanställningar och socialskyddet. I den arbetskraftsbrist som råder finns det inte heller något samhälleligt behov av det.

- Industrifacket vill att branscher som är av kritisk betydelse för samhällets funktion och den högproduktiva exportindustrin prioriteras när åtgärder vidtas för att lösa arbetskraftsbristen.

Arbete som utförs genom plattformsekonomin är förvärvsarbete som förklärts till företagande

För många arbeten inom plattformsekonomin gäller att syftet med arbetet är att göra arbetet billigare genom att kringgå anställningsvillkoren och arbetsgivarens skyldigheter. Arbete inom plattformsekonomin och olika former av kort- och ströjobb skapar inkomstfällor, försämrar arbetsproduktivitet och kan förlänga etableringen på den ordinarie arbetsmarknaden, särskilt i fråga om unga och invandrare. Detta är fel mot både arbetstagarna och hela samhället. Arbetstagare ska i stället för ströjobb uppmuntras att utbilda sig till branscher i vilka det råder brist på arbetskraft och i vilka det är möjligt att skaffa en utkomst som motsvarar medianinkomsten i Finland med en kompetens som motsvarar de kunskaper och färdigheter som man får när man avlägger en yrkesexamen på mellanstadiet. Möjligheterna till fortbildning till industribranscher inom vilka det råder arbetskraftsbrist måste utökas. Arbetstagarnas förflyttning till orter där det finns arbetsplatser måste stödjas genom att utveckla flyttstödet.

- Arbetstagaren måste uppmuntras att byta till heltidsjobb som har så hög produktivitet som möjligt. Lågproduktivt plattformsarbete är inte på lång sikt ett hållbart sätt att höja sysselsättningsgraden och stärka välfärdsstatens finansieringsbas.
- Kombinationen av socialskydd och ströjobb som en permanent metod för att försörja sig får inte uppmuntras. Även Tyskland håller på att rätta till felen i Hartz-lagarna.
- Arbetstagarnas tillgång till information och möjligheter till vuxenutbildning och fortbildning måste förbättras.
- Arbetstagarnas rörlighet måste stödjas genom att göra flyttstödsystemet mer generöst och sporrande.

Arbetskraftsinvandringen måste främjas på ett rättvist sätt

En ökad arbetskraftsinvandring har också föreslagits som en lösning på arbetskraftsbristen. I en alltmer internationaliserad värld är det naturligt att människor av olika skäl flyttar från ett land till ett annat. Det är lika naturligt att dessa människor vill försörja sig själva och sina familjer genom att arbeta.

Industrifacketts principiella ståndpunkt är finsk lag och finska kollektivavtal iakttas i allt arbete som utförs i Finland. Arbetskraftsinvandring är acceptabel endast om denna princip efterlevs. Utmaningar som gäller befolkningsstrukturen och arbetskraftsbristen får inte användas som svepskäl för avvikelser från lagar och avtal. Bristen på arbetskraft i låglönebranscher ska inte lösas genom att importera en stor mängd utländsk arbetskraft till Finland, om man inte samtidigt fäster stor uppmärksamhet vid lönerna och anställningsvillkoren i branscherna och vid övervakningen av dem. Uppgifter om utnyttjandet av utländsk arbetskraft visar att Finland ännu inte är berett för ett betydande främjande av invandring i fråga om den nuvarande lagstiftningen och tillsynen över den.

Partier, lagstiftare och myndigheter måste identifiera och erkänna de missförhållanden som ofta förknippas med anställningsförhållandena för personer med invandrarbakgrund i Finland, särskilt inom lågutbildade branscher. De flesta av dessa missförhållanden förblir fortfarande utan uppmärksamhet och utan lösningar. Industrifacket vill göra det klar att principen om skydd för den svagare parten i anställningsförhållandena också ska omfatta invandrare. Underbetalning, alltför långa arbetsdagar, vägran att ge semester och avsaknad av pauser är aldrig arbetstagarens fel, utan arbetsgivarens. Då invandrare blir utnyttjade, ställs arbetsgivare som bryter mot lagar och avtal sällan inför ansvar. Det måste ske en ändring i detta om målet är att öka arbetskraftsinvandringen.

- Främjandet av arbetskraftsinvandring kräver att lagstiftningen om ockerliknande diskriminering i arbetslivet görs klarare och att övervakningen av anställningsvillkoren i branscher som anlitat stora mängder utländsk arbetskraft, till exempel säsongsarbetare inom primärproduktionen, förbättras.

Foto: Vesa-Matti Väirä

- Utländska arbetstagare måste ha en verklig möjlighet att rapportera alla missförhållanden som de möter och att kräva att de åtgärdas utan att de behöver vara rädda för att gå miste om sina arbets- eller uppehållstillstånd. Effekterna av Marins regeringars lagreform måste följas upp till denna del.
- För att åtgärda och förebygga missförhållanden måste arbetarskyddsinspektionerna utökas i företag som anlitat stora mängder utländsk arbetskraft.
- Utländska arbetstagare måste erbjudas tillräckligt med juridiskt stöd och råd, så att de är informerade om sina rättigheter och kan försvara dem i problemsituationer.

Gör arbetslivets regler välkända

När företag gör internationella rekryteringar ska arbetstagarna informeras om deras rättigheter och skyldigheter inom ramen för det finländska kollektivavtalssystemet.

- Regionförvaltningsmyndigheternas förmåga och behörighet att övervaka den utbildning som arbetsgivarna ger arbetstagarna om arbetslagstiftningen och kollektivavtalssystemet i Finland samt att förordna sanktioner för bristfällig utbildning eller felaktig information måste utökas.
- Arbetsgivarföretagen måste åläggas att anmäla omfattande internationella rekryteringar till fackförbunden för kännedom samt att bereda det förbund som företräder arbetstagarna möjlighet att möta och informera arbetstagarna i lokaler som arbetsgivaren anvisar.

Branschens organiseringsgrad måste beaktas vid beviljandet av arbetstillstånd

Kollektivavtalen möjliggör rättvisa arbetsvillkor och skäliga minimilöner. Företag som tillämpar kollektivavtal, och särskilt de arbetsplatser där en förtroendeman har valts, är mindre benägna att utöva arbetsrelaterat utnyttjande och att försöka kringgå spelreglerna i det finländska arbetslivet med hjälp av utländsk arbetskraft. Såsom händelserna under den senaste tiden har visat är särskilt utstationerade arbetstagare inom primärproduktionen i ett utsatt läge. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid skyddet av dem.

- Behovsprövningen i fråga om arbetskraft från länder utanför EU och EES måste kvarstå.
- Villkoren för beviljande av arbetstillstånd till utlänningar som omfattas av behovsprövning måste skärpas i branscher som saknar ett allmänt bindande kollektivavtal.
- Arbetstillståndsprocessen måste kopplas starkare till den organiserade arbetsmarknaden – att arbetsgivarföretaget tillämpar ett kollektivavtal måste vara en förutsättning för beviljande av arbetstillstånd.
- Avlägsnandet av utnyttjande av säsongsarbetare inom primärproduktionen måste ges prioritet i myndighetsverksamheten och lagstiftningsarbetet.

Lag och ordning gäller

Lönestöld är en stöld som inte leder till straff i Finland. Om det inte finns trovärdiga sanktioner och tillräckliga övervakningsresurser kommer lagstiftningen om arbetslivet inte att vara annat än en tom bokstav. Industrifacket beklagar att två arbetsmarknader har tillåtits växa fram i Finland. Till följd av detta utsätts arbetstagare, särskilt de med invandrarbakgrund, alltför ofta för utnyttjande. Så länge som människor utnyttjas systematiskt på arbetsmarknaden i syfte att få ekonomisk nytta är det inte möjligt att hålla festtal om världens bästa arbetsliv i Finland.

- Sanktionerna för utnyttjande av arbetstagare måste skärpas för att avlägsna och bekämpa arbetsmarknadsbrottsligheten.
- Myndigheternas befogenheter att påföra sanktioner måste utökas från den nuvarande nivån. Myndigheterna måste ges möjlighet att påföra administrativa betalningspåföljder för lönestöld och arbetsrelaterat utnyttjande.
- Utnyttjande av arbetstagare måste alltid leda till att den ekonomiska fördel som erhållits genom det oärliga förfarandet blir förverkat.
- En arbetsgivare som gör sig skyldig till utnyttjande måste förbjudas att rekrytera i utlandet under en längre tid än i dag. Den nuvarande 6-månadersperioden är för kort.
- Arbetet för att förbättra offrens rättsliga ställning måste fortsätta, så att offren vågar berätta för myndigheterna eller fackförbunden om de försummelser som de utsatts för.

Foto: Jarmo Artika

Kompetensutveckling

Industrifacket vill återupprätta det tekniska kunnandets och professionalismens prestige i Finland. Attraktionskraften hos utbildningen och arbetsplatserna inom de tekniska branscherna är direkt beroende av arbetstagaryrkenas anseende. Denna prestige har blivit svagare, vilket är en bidragande orsak till arbetskraftsbristen inom industrin. Återupprättelsen börjar inom den grundläggande utbildningen, där läroplanen måste kompletteras med innehåll som främjar grundläggande kunskaper i teknik och mekanik. Kunskaper om grunderna i hantverk borde betraktas som en likadan grundläggande medborgarfärdighet och allmänbildning som kunskaperna om grunderna i naturvetenskap. Industrifacket anser att undervisning i dessa ämnen också måste beaktas inom lärarutbildningen.

Industrifacket vill att partierna förbinder sig till att långsiktigt och konsekvent utveckla yrkesutbildningen över regeringsperioderna. Kortsiktiga och plötsliga reformer försämrar utbildningens kvalitet och gör det svårare att utvärdera resultaten. Partnerskapen mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare samt behörigheten för fortsatta studier i anslutning till olika examina måste förstärkas. Samarbetet med fackförbunden måste främjas också i undervisningen om arbetslivets spelregler och arbetstagarens rättigheter.

Arbetskraftsbristen och struktumvandlingen inom industrin

Vårt utbildningssystem kan i dagens läge inte producera tillräckligt med kompetenta professionella för att möta industrins behov. Den generationen som nu gör värdebaserade yrkesval måste tydligt informeras om hur industriella yrken kan förändra världen på ett sätt som ligger i linje med deras värderingar. Särskilt kvinnor måste uppmuntras att i större utsträckning söka sig till industriyrken.

- Nästa regering måste i sin utbildningspolitik betona hur mångsidiga de tekniska sektorerna är och hur de lämpar sig för alla.
- Under den kommande valperioden gäller det att satsa på resurserna och kvaliteten inom den industriella och tekniska utbildningen.
- Det är möjligt att underlätta arbetskraftsbristen i industrin genom att göra branschen mer lockande och arbeta långsiktigt för att nedmontera de könade uppfattningarna om branschen.

Trygga resurserna för yrkesutbildning

Inom yrkesutbildningen måste en tillräcklig nivå på närundervisning, teori och allmänbildande ämnen säkerställas. Lärardimensioneringen måste vara tillräcklig i förhållande till antalet studerande, och lärarna måste tryggas tillräckliga resurser för att de ska kunna ge undervisning av hög kvalitet.

- Marins regering har omvandlat framtidsinvesteringarna för yrkesutbildning till permanenta utgifter till ett belopp om 50 miljoner euro. Det var rätt beslut. Nu gäller det också att omvandla det återstående beloppet om 30 miljoner euro till permanent finansiering.
- Utbudet av valbara, allmänbildande kurser som anknyter till studieområdet måste utvidgas, och det ska finnas ett klart och positivt incitament att avlägga studiehelheterna även om den studerande inte avser att avlägga en dubbelexamen.
- Finansieringen av yrkesutbildningen måste tryggas med en särskild lösning på 10–15 år som lämnas utanför anpassningsåtgärderna.

Öka yrkesutbildningens prestige

Industrifacket anser att yrkesutbildningen på andra stadiet antligen måste göras jämlik med gymnasieutbildningen. En yrkesexamen ger förutsättningar för mångsidiga och avancerade yrkesuppgifter i utbildningsområdet. Detta ska också synas i de uppgifter som de studerande ges under studierna på arbetsplatserna.

- De allmänbildande studierna som en del av yrkesexamen måste utvidgas och allmänbildande studieenheter som förstärker yrkeskompetensen måste skapas för yrkesstuderande.
- De administrativa hindren mellan den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen på andra stadiet måste avvecklas.
- Yrkesexamina måste ge omfattande möjligheter till fortsatta studier även i högskolorna.

Kontinuerligt lärande

Möjligheterna till kontinuerligt lärande måste förbättras ytterligare och karriärutveckling måste möjliggöras under hela karriären i arbetslivet.

- De försämringar i yrkesutbildade personers möjligheter till fortsatta studier som högskoleanvändningsreformen medförde måste åtgärdas.
- Tillgodoräkandet av kurser inom det fria bildningsarbetet måste utökas ytterligare, och läroanstalterna måste stödjas när det gäller att utveckla kursstrukturerna så att de kan registreras i informationsresursen Koski.

Utveckling av läroavtalsutbildningen

Läroavtalsutbildning är en viktig del av yrkesutbildningen i Finland. Industrifacket anser att det är viktigt att undervisningens kvalitet och mångsidighet följs upp i detta område.

- Inom läroavtalsutbildningen måste studerandena lära sig tillräckliga allmänna kunskaper och färdigheter som anknyter till branschen.
- Studerande inom läroavtalsutbildning bör få en lön som motsvarar arbetsprestationen och är i linje med kollektivavtalet. Effekterna av modellen som införts av Kemiindustrin och Industrifacket måste följas upp.
- Det primära syftet med studier inom läroavtalsutbildning är att den studerande får yrkeskunskap. Läroavtalsutbildning får inte användas för lönedumpning.

Företagens ansvar för utveckling av personalens kompetens

Utbildningssystemet kan inte ensamt tillgodose alla kompetensbehov. Enligt Industrifackets förtroendemannaundersökning är det endast en beklagligt liten andel av arbetsgivarna inom industri-sektorn som satsar långsiktigt på att stärka kompetensen hos sina anställda. Samma utveckling i arbetstagargrupperna syns i arbets- och näringsministeriets arbetslivsbarometer, oberoende av bransch. Fortbildningen under arbetskarriären ansamlas starkt till högutbildade arbetstagare.

- För att stärka kompetensutvecklingen under karriären för personer i arbetstagaruppgifter måste ett incitamentssystem beredas för att sporra arbetsgivare att satsa mer på kompetensutveckling för personer i arbetstagaruppgifter.

Foto: Kiti Halla

Målet är att vara självförsörjande inom energi

Kriget i Ukraina och de påföljande sanktionerna har visat att beroendet av importerad energi medför sårbarhet. Finlands relativt låga beroende av importerad olja, gas och el från Ryssland har varit en styrka för vårt land under den senaste krisen. Men särskilt genom den nordiska elbörsen är vi knutna till den centraleuropeiska energimarknaden, där man inte har bedrivit en lika framsynt energipolitik.

Industrifacket förväntar sig att Finland strävar efter att bli självförsörjande inom energi för att säkerställa samhällsfunktionerna

Vi kan inte förutsäga hur länge kriget i Europa kommer att fortsätta och vilka förhållanden som kommer att etableras när krigshandlingarna slutar. Vi vet inte heller vilken kris Finland och Europa kommer att drabbas härnäst. Den inhemska industrin behöver energi som är tillgänglig på ett tillförlitligt sätt och till ett stabilt pris året om och dygnet runt – i krig och fred, under kris och normala omständigheter.

Industrifackets medlemmar och deras arbetsgivare kan också tillhandahålla lösningar som ger ren, effektivt producerad inhemsk energi med hög leveranssäkerhet. Det är möjligt att bygga och börja använda fler förnybara och utsläppsfria energikällor och teknik för lagring och konvertering av energi i Finland. I enlighet med klimat- och energistrategin måste stödet inriktas på ny produktionsteknik och på produktionsteknik som är i demonstrationsskedet, till exempel geotermisk energi, teknik som energisammanslutningsverksamheten kräver och avancerade bränslen.

- Nästa regering måste utreda de konkreta behoven för ändringar i lagstiftningen för att det ska vara möjligt att utnyttja småskalig kärnkraft inom fjärrvärmeproduktion och industri. De nödvändiga lagarna ska beredas och antas i linje med den nationella klimat- och energistrategin före utgången av valperioden.
- Utbyggnaden av inhemsk förnybar energi måste stödjas i linje med den nationella klimat- och energistrategin genom att inrikta stödfinansieringen och skattestöden på införandet av ny teknik. Särskild uppmärksamhet måste fästas vid inhemskt kunnande och säkra leveranskedjor för den utrustning och de installationer som krävs för förnybar energi.

Den nationella klimat- och energistrategin utvecklas så att den motsvarar självförsörjningsmålet

Vid genomförandet av strategins klimatmål måste det beaktas att utvecklingen av användningen av importerade fossila bränslen har större prioritet än minskningen av energianvändningen av torv och skogsflis. Det gäller att satsa på produktion av inhemskt grönt väte och elektrobränslen. Självförsörjning inom energi måste eftersträvas på ett sådant sätt att elmarknaden inte störs på ett sätt som skadar samhället. Finland ska samtidigt förbli en del av den nordiska elbörsen. De övriga nordiska länderna är naturliga partner för Finland också när det gäller att stärka energisäkerheten.

Främjandet av förnybar energi och en grön vätgasekonomi lämpar sig utmärkt som en del av Finlands strävan efter självförsörjning inom energi. Det viktigaste när det gäller förnybar energi som är lönsam på marknadsmässiga villkor, såsom vind- och solenergi eller geotermisk värme, är att främja kopplingen av dessa energiformer till helheten av el- och värmesystem. Exempel på detta är möjligheterna att använda produktionstoppar för att fylla energireserver och för att producera väte eller syntetisk metan som ersätter naturgas.

- Av försörjningstrygghetsskäl måste utvecklingen av användningen av stenkol, olja och naturgas ges första prioritet före målet att minska energianvändningen av torv och skogsflis.

- Beredskapen för en utbredd energianvändning av torv och skogsflis måste upprätthållas så länge som kriget i Ukraina och den energikris som kriget orsakat fortsätter.
- Produktionen, distributionen och användningen av inhemsk grön vätgas och elektrobränslen inom industri och transport måste främjas genom offentliga åtgärder som en del av avvecklingen av användningen av utländska importerade bränslen.
- Kopplingen av marknadsbaserad förnybar energi till energisystemet som helhet måste främjas.

Utnyttja spillvärme

I Finland produceras årligen 130 TWh spillvärme, varav industrin står för 15 TWh. Enligt uppskattningen i den nationella klimat- och energistrategin skulle 35 TWh av spillvärmerna kunna utnyttjas för produktion av värme. Det är nödvändigt att kompensera för industriföretagens ekonomiska risker så att de investeringar som utnyttjandet av denna potential förutsätter blir gjorda.

- Spillvärme från industrin måste utnyttjas bättre vid produktionen av fjärrvärme än i dag. De konkreta objekten som kan utnyttjas måste kartläggas under valperioden, incitamentspengar måste anvisas till genomförandet av projekt och eventuella administrativa hinder måste undanröjas.

Säkerställ en rättvis omställning

Kriget i Ukraina påskyndar avvecklingen av användningen av fossila bränslen. Den snabba avfasningen syns i arbetstagarnas plånböcker och i industriföretagens kostnader. Omställningen från fossila bränslen sker rättvist när medborgarna betraktar de beslut som fattas som berättigade och välvägd. Detta förutsätter att stöd ges till de investeringar som förändringarna kräver och att de negativa konsekvenserna lindras för dem som behöver mer tid för att gå över till ersättande teknik. Om detta inte lyckas kan det vara svårt att få medborgarnas stöd till och med för nödvändiga lösningar.

Industrifacket anser att det måste vara möjligt att motarbeta trycket mot förhöjning av arbetstagarnas kostnader för rörlighet samtidigt som stöd inriktas till en övergång till ekologiskt mer hållbara transportsätt. En betydande del av industrin i Finland finns i områden där kollektivtrafiken inte är ett realistiskt alternativ för den rörlighet som arbetet och livet kräver. Den förändrade säkerhetspolitiska situationen innebär att när avvecklingen av användningen av fossila bränslen blir snabbare, gör eventuella extra stöd för medborgarnas rörlighet inte övergången avsevärt långsammare, om införandet av nya tekniska lösningar samtidigt ges tillräckligt med stöd.

- Den tidsbestämda förhöjningen av resekostnadsavdraget måste fortsätta om bränslepriset förblir permanent på en hög nivå.
- Köp av fordon som använder förnybara drivkrafter måste stödjas som en del av den rättvisa omställningen.
- Det gäller att beakta inom transportpolitiken även i fortsättningen att kollektivtrafiken inte är ett realistiskt alternativ överallt i Finland för den rörlighet som arbetet och livet kräver.

Höjningen av elpriserna måste kompenseras för de hushåll som har den minsta förmågan att minska sin förbrukning

Låg- och medelinkomsthushåll som använder direkt elvärmning är särskilt utsatta. Industrifacket anser att den hösten 2022 antagna modellen, där självriskandelen kompletterats med möjligheten att få stöd för elräkningen genom skatteavdrag eller direkt inkomstöverföring, är motiverad till sina utgångspunkter, även om stödet delvis inriktas på ett sätt som inte är ändamålsenligt. Stödmodellen måste vidareutvecklas som en del av lagstiftningen, så att modellen kan användas vid

nya energikriser. Nivån på självriskandelens och maximistödet per månad eller år måste granskas utgående från erfarenheterna i vintras, så att stödet fungerar på avsett sätt, dvs. så att nödvändig elförbrukning är möjlig samtidigt som incitamentet att spara el förblir i kraft.

Låg- och medelinkomsthushållens förmåga att minska sin energiförbrukning utan att försämra livskvaliteten och deras förmåga att avveckla användningen av direkt elvärmning och fossila bränslen måste stödjas genom direkta energirenoveringsbidrag och genom att anvisa tillräckliga ekonomiska resurser och vägledningsresurser för att genomföra det lån för självförsörjning i fråga om energi som infördes i början av 2023.

- Funktionen och tillräckligheten av åtgärderna för kompensering av förhöjningen av elpriserna måste följas upp. Modellen måste vid behov förbättras och den måste lämnas kvar i lagstiftningen som ett permanent beredskapsmedel för eventuella nya energikriser.
- Hushållens avveckling av användningen av fossila energikällor och direkt elvärmning måste stödjas genom att anvisa tillräcklig finansiering till de direkta renoveringsstöden och bevilja borgen för lån för självförsörjning i fråga om energi.

Energibolagens överdrivna vinster måste begränsas

Den globala energikrisen och förhöjningen av priserna på utsläppsrätter och fossila bränslen har höjt priset på alla former av energi oavsett om produktionskostnaderna för den energiformen stigit eller inte. Genom detta har många energibolag fått oförtjänta så kallade Windfall-vinster samtidigt som statsmakten måste kompensera konsumenter för oskäliga energikostnader.

- Industrifacket kräver att energibolagens vinster begränsas genom att införa en Windfall-skatt som förhindrar omotiverade prishöjningar och vars intäkter ska användas för att täcka kompensationsersättningarna.

Foto: Jaakko Heikkilä

Industripolitik för hållbar tillväxt

Den strukturella obalansen i samhällsekonomin kan inte lösas enbart med nedskärningar eller åtstramning av beskattningen. Enligt Industrifacket är de främsta åtgärderna för att stärka samhällets ekonomiska hållbarhet att höja sysselsättningsgraden, förbättra produktiviteten på arbete, höja den industriella produktionens förädlingsvärde och gå över till ett samhälle som har en hållbar energi- och naturresursekonomi.

Det bästa sättet att stärka de offentliga finanserna och öka statens inkomster är att höja värdet av det arbete som utförs i Finland. Industrifacket vill ha tydliga och konkreta svar från partierna på hur dessa mål kommer att främjas. Löst tal om "strukturreformer", "ökad flexibilitet", "digitalisering" eller "lokala avtal" duger inte. Vi behöver en industri- och näringspolitik som genererar hållbar tillväxt.

Finland kan skapa ny tillväxt på de marknader som uppkommer genom att energiomställningen blir snabbare och handeln med Ryssland avvecklas. Den finländska industrin kan erbjuda europeiska partnerländer lösningar inom energieffektivitet, den gröna omställningen, användningen av förnybara råvaror och försvarsmateriel. Denna möjlighet måste utnyttjas fullt ut. Industrifacket förutsätter att partierna och även nästa regering starkt förbinder sig att främja kompetens, forskning, produktutveckling och den finländska industrins varumärkesarbete.

- Den finländska industrins verksamhetsförutsättningar måste tryggas trots kriget i Ukraina genom att säkerställa leveranskedjorna för råvaror och komponenter.
- Industrins förmåga att erbjuda lösningar till partnerländer som avvecklar användningen av rysk energi, till exempel genom Business Finland, måste stärkas genom att säkerställa tillräcklig finansiering för demonstrationsprojekt.

Den finländska industrin har varit framgångsrik under de senaste åren

Den finländska industriproduktionens volym har ökat och produkterna har åtgång. Konkurrenskraften är i ordning. Finland har utmärkta möjligheter att skapa en ännu starkare tillväxt, men i den hårda konkurrensen förutsätts nödvändiga och rätt inriktade industripolitiska investeringar. Den finländska industrin har tydliga styrkor inom arktisk och marin industriell kompetens, användning av biomaterial och informationsteknik.

Den finländska industrins styrka ligger i teknisk kompetens som representerar världstoppen, i kreativa och nya lösningar samt i produktionens höga kvalitet och tillförlitlighet. Vi kan inte konkurrera med priset på arbetskraft eller avståndet till de stora marknaderna och därför måste vi satsa på ett högt förädlingsvärde även i fortsättningen.

För att upprätthålla industrins konkurrenskraft krävs också direkta näringsstöd. Stöden måste vara exakt definierade och deras belopp måste bygga på undersökt information om deras effektivitet och om åtgärderna i Finlands konkurrentländer. Pengar som läggs ned på företags- och näringsstöd som snedvrider konkurrensen kan användas effektivare för att främja näringsverksamhet till exempel genom satsningar på forskning och utbildning samt på transport- och dataöverföringsinfrastruktur.

Inom stödpolitiken gäller det att uppmärksamt studera hur våra viktigaste konkurrentländer, till exempel Tyskland, Sverige och Holland, stödjer sina industrier samt att genom utveckling av EU:s konkurrens- och statsstödslagstiftning åstadkomma att stödarrangemang som är ogrundade eller snedvrider konkurrensen avvecklas. Den finländska industrin får inte hamna i en ogynnsam ställning på grund av att andra länder betalar ut stöd som Finland saknar eller på grund av att länderna tolkar EU:s förfarande för statligt stöd på ett fördelaktigare sätt för företagen än Finland gör.

- Industrins förädlingsgrad måste ökas genom satsningar på offentlig forskning och genom stöd till forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten i företagen.
- Ansträngningar måste göras för att avveckla snedvridande näringsstöd på global nivå och EU-nivå. Den finländska industrin får inte hamna i en ofördelaktig ställning på grund av att konkurrentländerna har mer generösa stödförfaranden eller tolkningar av stödvillkoren.

Näringsstöd som fungerar

Industrifacket anser att investeringssubventioner och demonstrationsfinansiering, som möjliggör diversifiering i branscherna, samt lansering av ny teknik för kommersiellt bruk är de mest effektiva formerna av näringsstöd. Dessutom är det motiverat att stödja verksamhet för att bromsa upp klimatförändringen. Utsläppsminskningarnas tidschema och volym bygger på de politiska målsättningarna, och marknadsmekanismen styr verksamheten endast i fråga om den verksamhet som omfattas av handeln med utsläppsrätter. Även på denna marknad bygger marknadens funktionsprincip på politisk styrning. När utsläppsrätternas priser stiger, finns det anledning att stödja industrin till exempel genom elektrifieringsstödet, som ingår i utsläppshandelskompenseringen, även i fortsättningen. Detta gäller särskilt företag i vilka avvecklingen av användningen av fossil energi kräver dyra och långsiktiga investeringar.

Finland måste agera för att stödvillkoren för EU:s utsläppshandelskompensation också utvidgas till den petrokemiska industrin så att denna industri kan göra investeringar som syftar till klimatneutralitet trots de höjda elpriserna. Den finländska petrokemiska industrins betydelse för utvecklingen av biobaserade polymerer och utnyttjandet av skogsindustrins sidoströmmar gör sektorn till en betydande tillväxtsektor med hög potential. Om vi inte lyckas trygga branschens verksamhetsförutsättningar i Finland kommer produktionen att flytta närmare de stora marknadsområdena.

EU:s gemensamma klimatmål behandlar inte alla länder lika eftersom länderna har olika utgångspunkter. I Finland måste staten stödja industrin i omställningen till den del som uppnåendet av utsläppsmålen försämrar företagets konkurrenskraft i jämförelse med företag i jämförelseländerna. Även i fråga om dessa stöd gäller det ändå att betona uppkomsten av nya produkter och arbetsplatser, kostnadseffektivitet och klimatpolitisk effektivitet. Om något av dessa tre kriterier inte uppfylls måste stödsystemet avvecklas eller omriktas så att det tjänar dessa mål bättre.

- EU:s utsläppshandelskompensering måste utvidgas till att också omfatta den petrokemiska industrin, så att det blir möjligt att trygga branschens verksamhet och investeringar i utsläppsminskningar och förnyelse av produktionen i Finland.
- Näringsstöd är ett motiverat sätt att ge fart åt omställningen och kompensera för marknadernas misslyckande när det gäller att uppnå klimatmålen.
- Finland måste stödja de industribranscher inom vilka klimatåtgärder försämrar konkurrensförmågan i förhållande till andra EU-länder. Stöden måste vara kostnadseffektiva, främja sysselsättningen och minimera utsläppen.

Transportsystemet är samhällets kärlsystem

Transportkostnaderna och välfungerande transporter spelar en nyckelroll för industrins verksamhetsförutsättningar. Industrifacket anser att det är viktigt att transportsystemet planeras långsiktigt och systematiskt. Detta har åstadkommits med de tolvåriga trafikpolitiska redogörelselerna som uppdateras vart fjärde år. Utvecklingen av transportsystemet och åtgärderna för att minska reparationsskulden i Finlands vägnät måste fortsätta under valperioden 2023–2027 inom ramen för denna strategiska styrning. Anslagen för basunderhållet av transportinfrastrukturen får inte skäras ned, utan den måste i enlighet med riksdagens enhälliga ståndpunkt och trafikkoalitionens förslag utökas med hundra miljoner euro till 1,4 miljarder euro om året för att reparationsskulden ska börja minska. Transportinvesteringar som är nödvändiga med tanke på den industriella logistiken måste genomföras i enlighet med Trafikledsverkets planer.

En rättvis omställning för yrkestrafiken

Vid utvecklingen av trafikledsnätverket gäller det att ta hänsyn till behoven inom den tunga trafiken, och särskilt till utvecklingen av trafikförbindelserna i Östra Finland, så att industrin i regionen får sina produkter ut på marknaden effektivt och till ett rimligt pris i en situation där östgränsen stängts permanent. I fråga om nätverket av vägar av lägre kategorier måste särskild uppmärksamhet fästas vid underhållet av nätverket av skogsvägar och vid att hålla vägar utan beläggning i ett tillräckligt bra skick, så att de lämpar sig för trafik med tunga fordonskombinationer. Finansieringen av utvecklingen av trafiksäkerheten måste stå kvar minst på den nuvarande nivån.

- Anslagen för basunderhåll av trafikinfrastrukturen måste höjas under valperioden med hundra miljoner euro till 1,4 miljarder euro per år för att reparationsskulden ska börja minska.
- Parterna måste förbinda sig vid en transportpolitik som håller industrins transportkostnader i Finland under kontroll.
- I projekt för utveckling av vägnätet måste hänsyn tas till behoven inom den tunga trafiken och till utvecklingen av nätverket av vägar av lägre kategorier i syfte att trygga råvarutransporterna.

Den påskyndade avvecklingen av användningen av fossila bränslen får inte medföra en plötslig prishock i logistikkostnaderna. Omställningen måste göras mjukare särskilt för professionella transporter. Avvecklingen av användningen av fossila bränslen måste stödjas genom investeringsstöd som uppmuntrar till upphandling av fordon med låga utsläpp eller genom dubbel rätt till skatteavdrag. Regeringen måste främja kommunikationsministeriets plan för att utveckla ett distributionsnät för biogas särskilt längs transportruterna för den tunga trafiken, så att det är möjligt att byta från fossila bränslen till andra drivmedel också i praktiken.

- Som ett led i omställningen av transporterna på gummihjul bort från fossila bränslen är det nödvändigt att stödja transportföretagens investeringar i utsläppsminskningar, både direkt och genom låne- och garantiarrangemang.

Spårtrafiken kräver investeringar

Järnvägsnätets kapacitet måste utökas ytterligare så att den ökande spårbundna passagerartrafiken och godstransporterna får plats i bannätet utan att orsaka förseningar eller begränsningar i trafiken. När det gäller godstransporter på järnväg är järnvägsförbindelsen mellan Tammerfors och Björneborg, som också har en anslutning till Raumo, en särskild flaskhals. Det rör sig mycket godstrafik på denna sträcka, och det bidrar till att begränsa ökningen av passagerartrafiken. Förbättringarna av järnvägsförbindelsen måste genomföras i enlighet med Trafikledsverkets utredning 2020.

Järnvägsförbindelsen mellan Tammerfors och Jyväskylä är en annan viktig godstransportled på vilken trafiken utsätts för störningar. Förbindelsen är enkelspårig med undantag för separat byggda mötesplatser. Nästa regering måste genomföra planeringen av ett dubbelspår för hela sträckan och förbereda finansiering för projektet.

Utöver de storskaliga banprojekten måste nätet av lastplatser för råvirke underhållas och utvecklas i enlighet med Trafikledsverkets utredningar för att möta det ökade behovet av spårbundna transporter av råvirke. En välfungerande och hållbar transportkedja är en viktig förutsättning för en hållbar användning av skogarna i Finland.

- Bannätets kapacitet måste höjas särskilt på banavsnitten Tammerfors–Björneborg/Raumo och Tammerfors–Jyväskylä, som har kritisk betydelse för godstransporterna. Det är ytterst viktigt att sätta i skick lastplatserna för råvirke, som är viktiga för timmertransporterna.
- Verksamhetsförutsättningarna för sjötrafiken, som är viktig för exporten, måste tryggas, och de transportpolitiska åtgärdernas inverkan på exportlogistiken måste utvärderas omsorgsfullt i samband med besluten.

Foto: Miska Puumala

Foto: Kitti Halla

Ansvarsfullt brukade skogar är en förutsättning för en hållbar bioekonomi

De finländska ekonomiskogarna väcker stora känslor i den inhemska och europeiska debatten. I Finland växer skogarna till sin fulla potential i genomsnitt på 80–100 år och därför måste skogspolitiken vara hållbar åtminstone under samma tidsperiod. Det mest naturliga styrmedlet för skogspolitiken är att uppdatera den nationella strategin för skogsbruk och bioekonomi för varje valperiod. Industrifacket uttrycker sin oro över att användningen av skogen som en grundförutsättning för verksamheten inom bioekonomin i Finland hotar att överskuggas av andra perspektiv.

När ekonomiskogarna sköts väl, är de en mångsidig och förnybar råvarukälla för industrin. De ger virke, fiber och material som uppkommer som biprodukter vid förädling som kan användas på allt fler områden för att ersätta icke-förnybara och fossila industriråvaror. Trots sin förnybarhet är trä en begränsad naturresurs, och därför måste ansvarsfull användning av trä, långa livscyklar för produkterna, återanvändning och hög förädlingsgrad främjas genom politisk styrning. Ju längre träet förädlas i Finland, desto mer arbete och välmående producerar varje trädstam för Finland.

Det finländska skogsbruket måste också vara socialt hållbart. Aktörerna inom skogsbruket måste ta ansvar för att skogshuggarnas och skogsplanterarnas yrkeskärar överlever i Finland. Företagen ska inte sträva efter försämrade anställningsvillkoren inom skogsbruket med hjälp av utländsk arbetskraft, och Finlands skogsbruk får inte baseras på tillgången till utländsk arbetskraft. Forststyrelsen, som förvaltar statens skogar, och dess kriterier för konkurrensutsättning av skogsvården, har särskild betydelse i detta avseende.

- Användningen av skogarna måste styras genom uppdatering av strategierna för bioekonomin och skogsbruket. Åtgärderna måste vara i linje med koldioxidneutralitetsmålet för år 2035, inte bara i fråga om sankorna men också gällande råvaruomställningen och målen för den cirkulära ekonomin.
- Forststyrelsens samhälleliga skyldigheter måste omfatta social hållbarhet på ett sådant sätt att det stöder tillgången på inhemska experter inom skogsbruk och en positiv utveckling av anställningsvillkoren i branschen.

En stor del av Finlands näringsstruktur och särskilt industrin har åtminstone en indirekt koppling till skogsindustrins verksamhet eftersom teknologiindustrin producerar maskiner för skogsindustrins behov och den kemiska industrin och olika skogsindustri sektorer använder varandras produkter och sidoströmmar som råvaror. Förändringar i avverkningsvolymerna och i priset på råvirke påverkar direkt lönsamheten och sysselsättningen inom alla industrigrenar i Finland. De nya produktutvecklingsprogrammen och lanserade produkterna inom flera industrigrenar bygger på produktion av biobaserade kemikalier, plaster, textilier och kompositmaterial. Finland har en betydande konkurrensfördel i detta område, och det gäller att ta vara på den.

Bioekonomin, som huvudsakligen bygger på ekonomiskt utnyttjande av skogar, genererar som helhet direkt 16 procent av bruttonationalprodukten i Finland. Bioekonomin sysselsätter direkt nästan 300 000 personer i Finland. Målet i den nationella strategin för bioekonomi är att öka produktionen i branschen från 60 miljarder euro till 100 miljarder euro och sysselsättningseffekten till 400 000 personer fram till 2025. Det är viktigt att Finland når detta mål också med tanke på uppnåendet av målen för klimatavtalet i Paris. Expansion inom bioekonomin ersätter fossila råvaror, ökar möjligheterna inom den cirkulära ekonomin och minskar Finlands beroende av importerade råvaror.

- Förutsättningarna för bioekonomins och skogsindustrins verksamhet och utveckling måste tryggas genom att garantera att råvaror är tillgängliga i tillräckliga mängder och till ett överkomligt pris. I samband med uppdateringen av de nationella strategierna för skogsbruket och bioekonomin gäller det att stärka den cirkulära ekonomin mellan olika industrisektorer.
- Det gäller att fästa uppmärksamhet vid åtgärder som förlänger de biobaserade produkternas livscykel och höjer deras förädlingsvärde. Tillräcklig finansiering måste anvisas demonstrationsprojekt och forskningsverksamhet i området, och exportmarknadsföringen av produkter måste främjas genom Business Finland.

Den biologiska mångfalden i skogarna och det ekonomiska utnyttjandet av skogarna kan kombineras

Det är enklare att stärka skogarnas biologiska mångfald på ett sätt om också betjäna skogsägarnas och skogsindustrins ekonomiska intressen än genom ensidig reglering och eventuella kompensationsersättningar. Utveckling av de existerande skogscertifieringssystemen (PEFC/FSC) är det bästa sättet att trygga lokala natur- och rekreationsvärden i skogarna. Den biologiska mångfalden i skogarna och det ekonomiska utnyttjandet av skogarna kan kombineras i Finland till exempel genom att införa lövträdszoner i växande granbestånd. De skyddar granarna mot granbarkborre och andra skadliga insekter.

Avverkningsvolymerna bör följa skogens årliga tillväxt så att skogens kollagringsförmåga förblir så hög som möjligt. I fråga om kolsänkans utveckling finns det anledning att följa upp trendsiffran, eftersom det förekommer stor variation mellan enskilda år beroende på vilken andel av alla skogslägenheter når gallrings- eller slutavverkningsåldern. Genom att fästa särskild uppmärksamhet vid livscykeln för produkter som tillverkas av trä säkerställs att kol förblir bundet så länge som möjligt, vilket förbättrar Finlands kolbalans genom att stärka kollagren. Det finns anledning att stödja den fortsatta utvecklingen av avverkningsmetoderna i en riktning som skyddar skogarnas mångfald och motståndskraft genom rekommendationer och mångsidiga skogsbruksmetoder. Ovillkorliga bindande bestämmelser i lagstiftningen måste undvikas.

- Skogsägare och företag som utnyttjar skogar måste uppmuntras att vidareutveckla skogsbruksteknikerna för att stärka skogarnas mångfald och motståndskraft. Styrningen måste i första hand byggas in i de befintliga PEFC- och FSC-certifieringssystemen.

Ett starkt grepp om skogspolitiken i EU

I fråga om EU:s lösning för den gröna given, genomförandet av 55 %-paketet och de framtida politiska besluten som styr miljö-, klimat- och naturresurspolitiken måste Finlands regering tillsammans med andra medlemsstater som har betydande skogsbrukssektorer se till att skogarnas betydelse och det nordiska skogsbruket beaktas i beslutsfattandet. Vi behöver skogarna i Finland för att genomföra vår egen ekologiska omställning, och vi har inte råd att använda dem för kompenserande av andra EU-länders försummelser inom genomförandet av klimatåtgärder eller för dessa länders förlust av biologisk mångfald. Det måste vara möjligt också i fortsättningen att klassificera flis som uppkommer som biprodukt vid träförädling som ett hållbart bränsle, eftersom det inte alltid är ekonomiskt eller ekologiskt lönsamt att använda flis på andra sätt. Marknadsstyrningen och den ökande efterfrågan på biobaserade råvaror sköter om att biomassaflöden som kan användas på andra sätt inte går till förbränning.

EU:s direktiv om förnybar energi måste i sin slutliga form skrivas ned på ett sådant sätt att det direktivet gör det möjligt att fasa ut stenkolet inom den målsatta tiden, även om mängden vedeldning överstiger nivån åren 2017–2022. Den hållbara energianvändningen av ved måste dimensioneras i förhållande till kolbindningen i skogarna och en hållbar avverkningsnivå i stället för att ba-

sera dimensioneringen på historiska indikatorer. Det är viktigare för Industrifacket att ved förblir en energikälla som står utanför handeln med utsläppsrätter än att den upptas i stödsystemen för förnybar energi.

- Det gäller att lita på marknadsmekanismen som det främsta styrmedlet för att råvaran ska fås i bästa möjliga användning.
- Inom sin EU-intressebevakning måste Finland sköta om att det finns förutsättningar att utveckla skogsbruket och bioproduktsektorn hållbart samt förhindra strävanden att överföra andra länders utsläpp eller naturförlust på finländarnas ansvar.
- Den hållbara nivån av förbränning av ved måste definieras i EU:s direktiv om förnybar energi utifrån den faktiska kolbindningen och den hållbara avverkningsnivån i stället för att använda en historisk gräns. Flis från träförädling måste även i fortsättningen betraktas som förnybar energi.

Foto: Johannes Teuvo

Klimatpolitik

Industrifacket anser att Finlands mål om koldioxidneutralitet senast 2035 och koldioxidnegativitet strax efter detta är tidsmässigt realistiskt, och detta mål kan också understödjas med tanke på industrin. Det behövs dock fler konkreta åtgärder och satsningar på införandet av ren teknik. För att främja exporten, skapa industrijobb och trygga industrins verksamhetsförutsättningar är det viktigt att Finland också strävar efter en ställning som föregångare i kampen mot klimatförändringen. Industrin behöver stabila och förutsägbara investerings- och verksamhetsförutsättningar. Därför måste de återstående 12 åren och tre valperioderna som återstår före året 2035 användas för att framgångsrikt uppnå det uppsatta målet. För industrins del kan tidschemat för klimatmålen inte stramas åt mer. Det är antagligen så att till och med uppnåendet av det nuvarande målet förutsätter att vissa åtgärder påskyndas, eftersom andra åtgärder har visat sig vara svårare eller långsammare att genomföra än väntat.

Arbetstagarna inom industrin står i första ledet när det gäller att bekämpa klimatförändringen

Industrifackets medlemmar arbetar i sektorer som spelar en nyckelroll i kampen mot klimatförändringen. När industrins verksamhetsförutsättningar är tryggade, är det också lättare att bedriva en ansvarsfull klimatpolitik, då utvecklingen av verksamhetsförutsättningarna kopplats samman med främjandet av genomförandet av den gröna omställningen.

Att bara skärpa klimat- och miljöföreskrifterna skapar inte jobb inom den gröna ekonomin i Finland eller EU. Konkurrenskraften avgör var arbetstillfällena skapas. Även om åtstramningarna inom EU skapar efterfrågan på grön teknik kan produktionen placeras var som helst, styrda av kostnadsstöd, särskilda satsningar på forskning och utveckling eller statsstöd. Därför måste vi ha ett starkt näringspolitiskt grepp för att uppnå klimatmålen.

- Under valperiod måste beslutsfattarna främja exporten av ren teknik från Finland. Det gör Finlands egen klimatpolitik effektivare och ökar acceptansen av åtgärderna bland finländarna.

Klimatpolitiken måste vara långsiktig och förutsägbar

Investeringscyklerna inom industri och energiproduktion är långa och sträcker sig ut över flera årtionden. De enskilda investeringarna kan uppgå till flera hundra eller miljarder euro. För att ett investeringsbeslut ska kunna fattas måste verksamhetsmiljön sända en tydlig signal om att ett långt åtagande inte kommer att skapa oförutsedda politiska risker.

Stabilitet och förutsägbarhet är de viktigaste förutsättningarna för en effektiv klimatpolitik. Industrifacket anser att Strategin för industrins omställning, som arbets- och näringsministeriet berett och som antagits under den regeringsperiod som går mot sitt slut, erbjuder goda förutsättningar att förstärka industrins verksamhetsförutsättningar och samtidigt bedriva en ansvarsfull klimatpolitik.

- Industrifacket vill att det råder samförstånd om den långsiktiga energi- och klimatpolitiken i Finland. Målnivån för utsläppsminskningarna måste förbli förutsägbar.
- Genomförandet av Strategin för industrins omställning måste inledas under nästa valperiod. Det primära sättet att styra industrins klimatmål är att uppdatera strategin utifrån erfarenheterna från valperioden.

Högre kvalitet inom tillståndsförfarandena, tillsynen och rådgivningen

När tiderna är osäkra, gör det finländska samhällets starka engagemang för rättsstatsprincipen och för smidig, förutsägbar och pålitlig myndighetsverksamhet Finland till en lockande plats att investera och starta företag. Industrifacket betraktar det som mycket negativt att tillståndprocesserna för flera betydande industriprocesser bromsats upp på grund av dåligt myndighetsarbete och bristfällig lagstiftning, och på grund av den klagomålsspiral som följt på dem.

Transparensen och smidigheten av tillståndprocesserna för industriella investeringar måste förbättras. Tillståndprocessen måste vara tillförlitlig på ett sådant sätt att det inte uppkommer några uppenbara grunder att överklaga tillståndsbeslutet, och så att andra myndigheter inte heller behöver överklaga beslutet. Ett tillstånd som beviljas av en myndighet måste hålla för den juridiska granskningen som följer på ett klagomål, om den sökande iakttar tillståndsvillkoren. Enligt Industrifackets uppfattning är det orimligt om verksamhetsutövaren blir tvungen att betala för ett misstag som tillståndsmyndigheten begått och detta leder till att arbetsplatser riskeras.

- Myndigheternas samordning i anslutning till tillståndsförfarandet för industriella projekt måste förstärkas på så sätt att myndigheter begär och får tillräckliga upplysningar av varandra innan tillståndet utfärdas, och att projekttillstånden inte innehåller grunder för myndigheter att överklaga varandras beslut.
- Resurserna för tillståndshandläggningen måste förstärkas tillräckligt, så att handläggnings-tiderna förblir skäliga och de beslut som utfärdas håller för juridisk granskning.

Myndigheterna måste förses med tillräckliga resurser för alla tillståndprocesser så att det är möjligt att på förhand fastställa en rimlig handläggningstid för de olika tillståndsförfarandena och planläggningsbesluten som gäller investeringarna.

- Domstolarnas resurser måste förbättras, så att överklaganden av tillstånd handläggs omsorgsfullt och utan dröjsmål.

De elektroniska tillståndstjänsterna måste utvecklas i en riktning där alla tillstånd som behövs för ett projekt kan sökas med en enda ansökan och erhållas med ett enda överklagbart beslut.

- Tillståndprocessen måste förnyas på så sätt att tillståndprocessen resulterar i ett enda överklagbart beslut, inte flera separata beslut som kan överklagas var för sig.

Myndigheternas tillsynsresurser och rätten att ålägga administrativa sanktioner måste förbättras så att överträdelser av tillståndsvillkoren eller åsidosättande av lagens bestämmelser inte kan medföra ekonomiska fördelar för en aktör i jämförelse med aktörer som följer lagen. De övervakande myndigheterna måste ha tillräckliga resurser för att ge verksamhetsutövare råd på basnivå vid problem och för att hjälpa dem att hitta sätt att förebygga och förebygga miljöskador.

- Som motvikt till smidiga tillståndprocesser måste myndigheternas övervakningsresurser och behörighet att föreskriva administrativa sanktioner utökas, så att det inte är möjligt att skaffa ekonomisk eller konkurrensmässig fördel genom verksamhet som står i strid med lag eller tillståndsbestämmelserna.

Foto: Juho Kuva

Rättvis beskattning uppmuntrar människor att arbeta

Industrifacket förutspår att den offentliga ekonomin kommer att anpassas under nästa valperiod. Servicebehovet och utgiftstrycket inom den offentliga ekonomin ökar i takt med att befolkningen åldras, samtidigt som försörjningskvoten blir allt sämre. Anpassningsbehoven får inte leda till en åtstramning av beskattningen av låg- och medelinkomsttagare eller till nedskärningar i samhällets centrala utbildningstjänster, hälso- och sjukvården eller infrastrukturutgifterna. Fokus för beskattningen måste förskjutas mot förmögenhetsbeskattning i enlighet med den europeiska modellen. Då bidrar också de som har förmögenhet i Finland till finansieringen av samhällets strukturer och verksamhet, inte bara de som bor och arbetar i Finland.

Enligt OECD-ländernas mått har Finland relativt små inkomstskillnader, medan förmögenhetsskillnaderna har ökat betydligt. Uppkomsten av förmögenhetsskillnader försämrar människornas förmoda att bli förmögna genom sitt eget arbete. Det bromsar också upp den sociala cirkulationen i samhället. Ett av målen med skattepolitiken bör därför vara att stoppa utvecklingen av allt större förmögenhetsskillnader och minska dem i stället.

Det är motiverat att täppa till kryphålen i förmögenhetsbeskattningen, till exempel i fråga om skatten på kapitalinkomst, fastighetsskatten för obebyggd mark och beskattningen av dividender, och att öka miljöskatternas andel av skatteintäkterna. Problemet med miljöskatter är dock att de kan ha en negativ inkomstfördelningsmässig effekt för låg- och medelinkomsttagare och att de kan inriktas på nödvändig konsumtion som en individ inte kan upphöra med eller minska på genom egna beslut. Därför måste dessa grupper kompenseras för förhöjningen av dessa skatter på ett eller annat sätt även om detta står i strid med principen om enkelhet inom beskattningen.

- Skattesystemet måste utvecklas i en riktning som minskar förmögenhetsskillnaderna i Finland och stödjer arbete som det primära sättet att skaffa sin utkomst och utöka sin förmögenhet.
- Inkomstbeskattningen av låg- och medelinkomsttagare måste göras lättare och betoningen inom beskattningen förflyttas i riktning mot förmögenhetsbeskattning. Det kostnadstryck som uppkommer genom att befolkningen åldras får inte lösas genom att höja skattesatsen för låg- och medelinkomsttagare.

En bred och rättvis skattebas

Industrifacket anser att de skattefria dividenderna från onoterade bolag bör avskaffas. Det nuvarande systemet gynnar företag med högt balansvärde och har ingen koppling till företagets resultat eller affärer. Det är också motiverat att reformera beskattningen av dividender genom att införa en måttlig källskatt för dividendintäkter som gäller allmännyttiga, momsskyldiga samfund, till exempel stiftelser och föreningar. Det är nödvändigt att reformera skattesystemet och täppa till kryphålen i beskattningen så att det strukturella underskottet i statsfinanserna kan åtgärdas utan att skärpa mervärdesskatten och beskattningen av låg- och medelinkomsttagarnas förvärsinkomster, och utan nedskärningar i välfärdsstatens basservicelöfte eller i socialskyddsförmånernas nivå.

- Skattefriheten för dividender från onoterade företag måste slopas.
- En måttlig källskatt måste införas på allmännyttiga samfunds kapitalinkomster, vilket harmoniserar beskattningen av olika sammanslutningar.

Pengar från Windfall-skatten för att förverkliga energiomställningen

Den globala energikrisen och förhöjningen av priserna på utsläppsrätter och fossila bränslen har höjt priset på alla former av energi oavsett om produktionskostnaderna för den aktuella energiformen stigit eller inte. Genom detta har många energibolag fått oförtjänta så kallade Windfall-vinster samtidigt som statsmakten måste kompensera konsumenter för oskäligen energikostnader. Industrifacket anser att det är skäligt att energibolagens vinster begränsas genom att införa en Windfall-skatt som förhindrar omotiverade prishöjningar och vars intäkter kan användas för att täcka kompensationsersättningarna.

- Energibolagens oförtjänta vinster begränsas genom att införa en Windfall-skatt, det vill säga en skatt på övervinster.

Motarbete penningtvätt och skattesmitning

Kampen mot skatteparadis måste intensifieras under nästa valperiod genom att påverka EU:s lagstiftning om skatteparadis och utveckla de nationella åtgärderna. Skatteparadisens verksamhet har undergrävt välfärdsstaternas finansieringsbas. De har också bidragit till att möjliggöra Rysslands och andra odemokratiska länders penningtvätt, militära upprustning och försök att påverka demokratiska stater samtidigt som eliterna i dessa länder kunnat tillskansa sig allt större förmögenheter. Att stänga av penningkranarna i skatteparadisen är ett sätt att försvara arbetstagaren och välfärdssamhället i Finland.

- Den internationella penningtrafikens transparens måste utökas för att göra skatteparadisverksamhet och diktaturernas penningtvätt svårare.
- Lagstiftningen om skatteplanering och straffen för missbruk måste skärpas. Resurserna hos de myndigheter som utreder ekonomisk brottslighet måste stärkas.

Konkurrenskraftsavtalets avskaffande stärker löntagarnas köpkraft

Åtgärder för att stoppa försämringen av låg- och medelinkomsttagarnas köpkraft är riksdagsvalets viktigaste tema. Inflationen har blivit snabbare till följd av Rysslands anfall mot Ukraina. Kriget har stoppat energiimporten och bidragit till den förhöjning av livsmedelspriserna och priserna på industriella råvaror och komponenter som började redan under uppsvinget efter att coronapandemin lättat av. Industrifacket anser att vi inte heller kan bygga framtiden på förväntningar om en låg inflation.

Industrifacket accepterar inte att kostnaderna för inflationen och övergången till en krigsekonomi överförs på löntagare med låga eller medelhöga inkomster. Det gäller särskilt att skydda hushåll som inte har stor förmögenhet och som har högst medelstora inkomster för inflationens skadliga effekter. Förmögna hushåll kan klara av de förhöjda kostnaderna och minska på sin konsumtion, vilket bromsar upp inflationen. Dessa hushåll har också förmåga att genomföra investeringar som minskar kostnaderna till följd av de förhöjda el- och bränslepriserna.

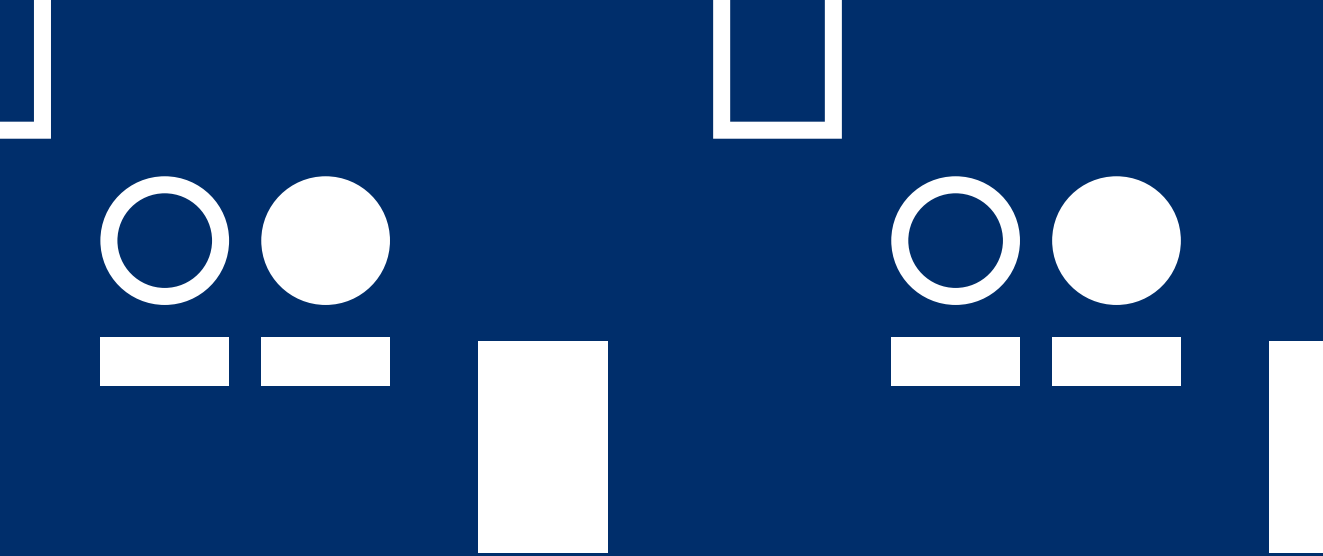
Regeringen måste engagera sig för en politik som stoppar försämringen av låg- och medelinkomsttagarnas köpkraft och gör det möjligt att så snabbt som möjligt avlägsna den klyfta som redan uppstått. Detta kan göras dels genom att stödja ökningen av realinkomsterna, dels genom att hjälpa hushållen att minska utgifterna för boende och rörlighet.

Industrifacket föreslår att den överföring av två procent av socialskyddsavgifterna från arbetsgivarna till arbetstagarna som gjordes i konkurrenskraftsavtalet återkallas i syfte att minska låg- och medelinkomsttagarnas omedelbara trångmål. Enligt Industrifackets uppfattning är åtgärden en rimlig och proportionerlig åtgärd i en situation där levnadskostnaderna har stigit avsevärt, men där konkurrenskraftsavtalet fortsätter att utarma löntagaren. Löntagarna har under det senaste decenniet ofta deltagit på olika sätt i åtgärder som vidtagits för att korrigera påstådda konkurrenskraftsproblem. Därför är det endast rätt och rimligt att statsmakten och arbetsgivarna stödjer arbetstagarna under köpkraftskrisen.

Till följd av de ändringar som Sipiläs regering gjorde i finansieringen av den sociala tryggheten betalar arbetstagarna i Finland klart högre socialförsäkringsavgifter än arbetstagarna i andra nordiska länder, till exempel i Sverige och Danmark. Finlands system för finansiering av den sociala tryggheten liknar mer Storbritanniens än de övriga nordiska eller kontinentaleuropeiska ländernas system.

- Den överföring av två procent av socialförsäkringsavgifterna till arbetstagarna som gjordes i konkurrenskraftsavtalet, eller "kiky", måste återkallas och avgifterna överföras på arbetsgivarna.
- Under nästa valperiod får man inte genomföra skatte-, försäkrings- eller pensionsreformer som försämrar köpkraften hos löntagare som förtjänar mindre än 3 500 euro i månaden.
- Klyftan i löntagarnas köpkraft som uppkom hösten 2022 måste avlägsnas så snabbt som möjligt.

Anteckningar

Industri
facket

www.teollisuusliitto.fi

Följ oss:

